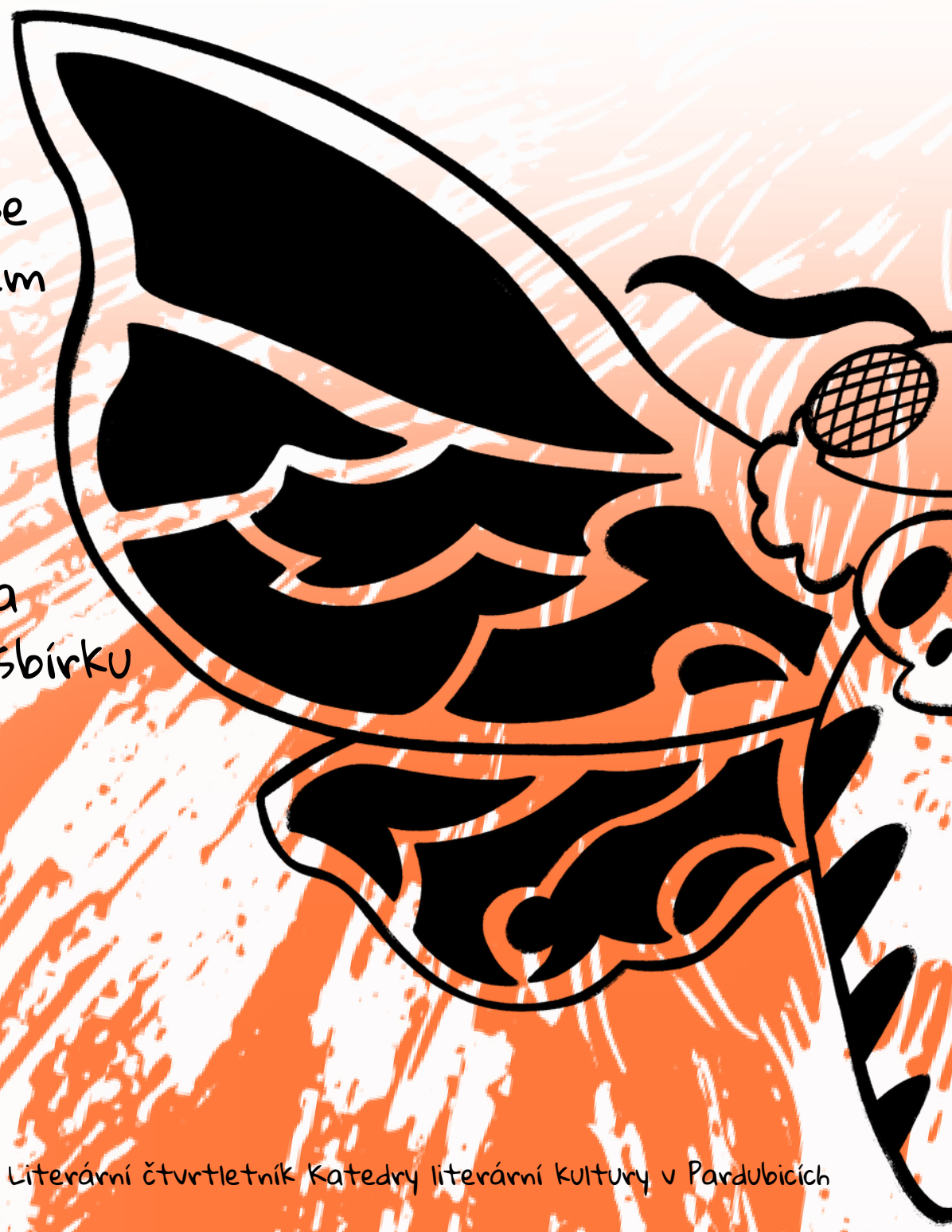

lišAJ

01/26

Rozhovor se
spisovatelem
Přemyslem
Krejčíkem

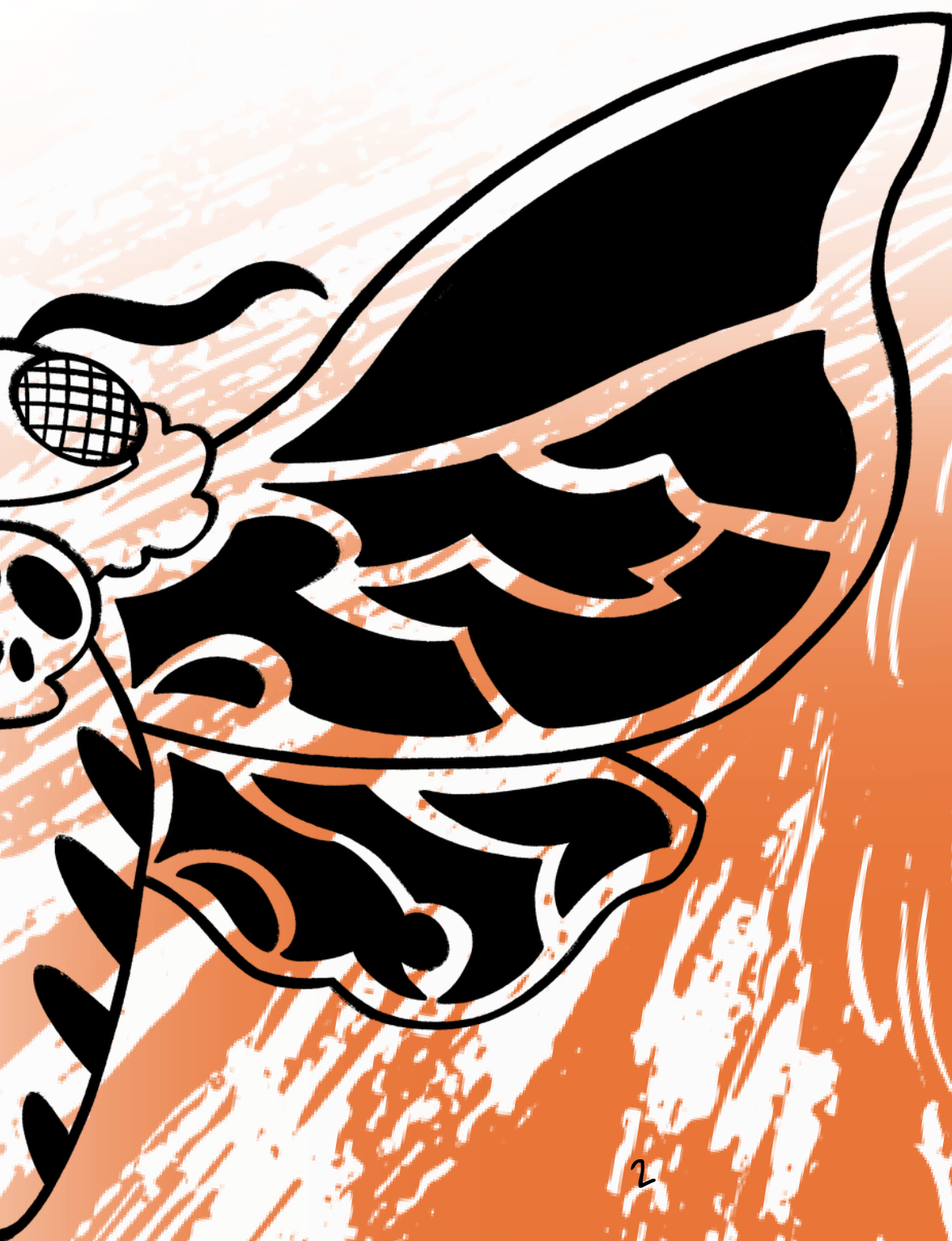
Recenze na
básnickou sbírku
Paví logika

Drazí čtenáři,
rádi bychom vás přivítali v roce 2026 dalším číslem našeho čtvrtletníku. Na následujících stránkách vás čeká mnoho různorodých textů, jak prozaistických, tak poezie, fotografická tvorba, recenze básnické sbírky, rozhovor a navíc i návrat k Vánocím v textech, které jste nám zaslali v rámci Vánočního challenge. Přejeme příjemnou četbu pro zpestření zkouškového období a chladných zimních večerů.

PS. náš ilustrátor si vzal dovolenou, tak se nelekněte.

redakce liŠAJe

Obsah

Studentská poezie.....	4
Rozhovor s Přemyslem Krejčíkem.....	8
Zima objektivem Lenky Myškové.....	10
Studentská próza.....	12
Paví logika - recenze.....	17
Vánoční challenge.....	19

POZNÁMKA

Přijaté texty upravujeme dle pravidel českého jazyka, interpunkci v poezii ponecháváme dle intence autorů bez úprav.

VAROVÁNÍ

Tvorba na následujících stranách může obsahovat citlivý obsah (úzkosti, sebepoškozování, sex, ...) a potenciální „spouštěče“ stresové reakce.

Studentská poezie

Lázně na konci světa

Do snu jsem upadla,
v čase se vrátila

Tělo dítěte,
mysl novorozeněte

Vysoké stěny,
dlouhá podlaha,
nekončící strop,
bílé kachličky

Kde to jsem?

Pára,
lázně v srdci
samotného éteru,
úzkost
mé duše

Známé tváře
ze školky

Proč jsme nazí?

Musíme se umýt
než skončí svět
v nicotě

„procitnutí“

trochu nešikovně sevřel jsem
tvůj stín do kluzkých dlaní
za jasného svitu hvězd
během bezesné noci
-- došlo mi

jak málo vnímám svět

Jožko D.

Sledují nás
není to sen
je to vzpomínka

Nachází se lázně
na konci samotného světa?

Chlad na bosých nohou,
dusot nahoty na těle,
ostnatý drát v hlavě
mi trhá vzpomínky

Nejvíc ale děsí mě

ty kachličky,
lázně bez východu
obklopeny temnem
a fakt, že vím,
že nás sledují,
ale nesmí zjistit,
že to vím.

Ztracený knihovník

Svačinový box

Osaměl jsem
Svačinový box
v prázdné místnosti
s červenými gauči
na dřevěném stole
Nekonečná prázdnota a bílé stěny
V nitru zbytek těstovin
Omáčka kape na podlahu!
Hlasy jedlíků za zády
Nemůžu se otočit!
Těžce dýchám a za mnou hlad
Hlad desítek umučených duší
Najdou mě
Bože...
Zastav ty netvory hladu!
Rozevírají můj kryt
Párají mé břicho!
Požírají mé vnitřnosti!
(Prázdný svačinový box leží na stole)

Allan W.

-
Ptáci krouží ve zběsilém kolotoči.
Nad hlavami zní — ti requiem,
skladby velkých jmen
v přírodní interpretaci.
Chybí ti otevřenost
ji vnímat.
Naráží do stěn
okolních domů,
chycení ulicí,
hraničí s šílenstvím.
Křik ptáků ožívá — v tvé mysli.
Budí tě z všedního
stereotypu dne.

Džein

Inkoustově černá křídla

Lkát pro ty mrtvé, co na nebe vkročí,
je toto důvod, proč tvé lesklé oči
bloudí přes náhrobky po závějích,
chtíce je utěšit v zániku jejich?

Mnozí dí, že ty tvé slídivé zraky
temné jsou, chladné a prolhané taky,
však já v nich zřím pochopení,
svět tak černobílý není,
neb ačkoli jsi, černý ptáku,
spojován s tmou za soumraku,
dřímá v tobě světlo denní
a to mrtvé není, není.

Jediný krkavec, desítky hrobů,
přikrytých vločkami už dlouhou dobu,
zalátá na srdci všechny škrábance,
snáší se do sněhu, tančí malátně,
ten černý pták na bělostném plátně,
jak kapka inkoustu na prázdné stránce.

Uctít tě chci skrze slova
ty bytůstko sametová,
nezalekej se mých kroků,
chci tu pouze po tvém boku
usednout a rozprávět,
či jen tak v tichu vnímat svět.

Prý jsi Dábel hříšných spárů,
symbol smrti, zla a zmaru...
Klid však uvnitř tebe sídlí
příteli můj černokřídlý,
ty a já jsme stejné duše,
druhu s černočerným peřím...
Ty mně a já tobě věřím.

Šerokvítek

Žvýkačka ve vlasech

Budím se vedle krásné dívky.
Ve vlasech mám žvýkačku.
Je středeční ráno a dívka tiše dýchá.
Leží a spí.
Dýchá a sní.
Je středeční ráno a dívka vstává.
Sleduju ji. Jak se hýbe.
Obléká se a já si z vlasů vymotávám žvýkačku.
Jak se tam vzala?
Já ji tam dala.
Ukryla ji před dívčinými polibky,
Teď už není potřeba ji schovávat. Polibky ustaly.
Zbyla jen žvýkačka ve vlasech.
Dívka odešla.

Allan W.

LIDI

Lidi jsou rasa, co po sobě šlape,
Hlavy jsou prázdný, kolika lidem to ve
vztahu klape?
Soucit je mrtvej, a pravda bolí,
každej jen čeká, až někdo ho zhojí.
Všechno je lež, nic není čistý,
smích jenom kryje ty pohledy jistý.
Lidi jsou špína, co všude se lepí,
za zády bodnou a v očích jsou slepí.
Všechno jen lži, přetvářka, hnus,
každej je zmrld, co hrabe si plus.
Dotek je faleš, úsměv je stín.
Všichni jsou lovci a život je splín.
Technika vládne, lidi jsou stroj,
láska už dávno ztratila zdroj.

Tally

Pardubice

Dvacet let uběhlo,
než šlo se vrátit zpátky,
čas jako vlak pádí,
zastaví jen
u známé zastávky.

Tady je útočiště mojí rodiny,
tady mám kořeny.

Tak jako Maroko má své mešity,
Pardubice mají zas své perníky.

Turisti v Londýně ženou se k Big Benu,
já mám nejradši Zelenou bránu.

Závodisti, koně má rychlé jak šípy,
nezastaví je ani ostré cípy.

Městské slavnosti s barevnými ohňostroji,
na kraji hroby,
možná tam spalovač mrtvol pořád někde stojí.

Automatické mlýny nemelou mouku,
teď dýchají pro uměleckou atmosféru.

Na řece plujícího Arnošta
ve znaku bílého koníka.

Možná je potomkem Šemíka?

Oblohou hemží se červánky,
z balkónu dívám se dolů
na město hezčí,
než je to v Paříži.

Naproti autobusová zastávka,
stařenka na trolej čekala
i jí láska potkala.

Tady jsem doma,
tady mám jisto,
tady chci zůstat.
Za úsvitu potloukat se
Tyršovými sady.

Řekni mi, co chtít víc?
Než vrátit se zpátky domů,
domů do Pardubic.

Jasmína Šimková

Ježek v kleci

Příjemné je býti sám
Dokud to příjemné být přestane
Dokud člověku nedojde, že už to není v jeho vůli
Dokud člověk nezjistí, že není šťastný ani způli

Když volnost a komfort
Myšlenky, že může si dělat co chce
promění se na myšlenky, proč zabývat se něčím
pěkným
když ví, že cokoliv je vždycky prostě lepší s jiným
někým

Že jídlo chutná lépe ve dvou
Že uklízí se lépe v páru
Že je úplně jedno jakou má člověk káru
když vozí se v ní jen on sám

Je to jako hlavolam
Cítím se jak ježek v kleci
I přes to, že potřebuju ven
Nemůžu se skrz mříž provléci

Straka

Říkadlo o snění

Sni.

O chladivém slunci,
o hřejícím vánku,
o všem tom „nemožném“, co se nám v spánku
vždy vrací jak kometa
jednou za století...

Jestlipak proletí
trudné mraky
nad Horou osudu,
nebo se napořád zabydlí v čekárně
na zázraky?

Kdo to ví, nepoví,
dál budme bláhoví!
A proto díme: sni. Sni, povídám,
sni o Zemi Nezemi
při pohledu z balónu
a o nebesích nad námi
i pod námi, pod všemi,
kam se nikdo nedívá.

O velkém a ještě větším,
větším než panenka v oku,
co se vejde do jediné
kapky rosy v pavučině,
když se krásně třpytí.
Sni si čile, sni si líně,
po tisíc světelných roků,
co jsou v sebe zapředeny

smaragdovou nití.

Při pohledu na měsíc i
při jízdě zpožděným vlakem,
při kráčení ulicí a
Labyrintem světa.
Při soumraku pod širákem,
při smutným vzpomínání,
v probouzení, v usínání,
v strašidelném dřevorytu,
při pohledu do leštěné
křišťálové koule nebo – jsi tu? –
– Ne, a ano.
Sleduj, co je ukázáno
v polo-vyfouknutém míči...

A mávej blaze těm, co křičí:
Vstávat – už je ráno!

S tělem v oblacích,
s hlavou na polštáři,
duší do nebe –
ve spánku i v bdění.
Pro koho to snění?

Pro sebe.

Šerokvítek

Mozaika

Prvně rozum,
Potom oči,
A nohy, aby dobře došly,
Ještě pusy by to chtělo,
A bude kompletní tělo.
Ruce, aby mohly krást, co oči vidí,
Ale něco mi tu pořád chybí,
Srdce?
To ne,
Spíš pevnou páteř,
Ta to všechno jistí.

Trosečník

Rozhovor s Přemyslem Krejčíkem

Přemysl Krejčík, český spisovatel, literární vědec, redaktor a také pedagog filozofické fakulty Univerzity Pardubice se narodil v roce 1991 v Nymburce. Odborně se věnuje především české fantastice. Vydal množství knih (prozaistických, básnických, odborných monografií), za román *Malej NY* byl nominován na Cenu Jiřího Ortena. V minulém roce vydal hned dvě knihy: román *Mravenci & krevety* a básnickou skladbu *Propadání*.

Byl jste šéfredaktorem časopisu Partonyma – co vám na práci přišlo nejnáročnější? A co vás naopak nejvíce bavilo?

Myslím, že nejnáročnější na tom celém byla komunikace – udržet redakci, aby se to celé nerozpadlo, hlídat termíny, kontrolovat práci. Někdy není ani komunikace s autory úplně jednoduchá, ale byly momenty, kdy největší pnutí přinášela ta vnitřní redakční. Vlastně bylo pozitivní i negativní to, že nás do značné míry držely pohromadě přátelské vazby – s přáteli se lépe pracuje, když jde všechno dobře, ale o to hůř, když se něco nedaří a někdo musí bouchnout do stolu... Ale stálo to za to a čím náročnějším byl proces přípravy jednotlivého čísla, tím lepší pocit byl, když všechno klaplo a my pak viděli ten časopis vytištěný a plný textů, za kterými jsme jako celá redakce i jako jednotliví členové stáli. Což je asi zároveň odpověď na tu druhou otázku.

Kterou ze svých knih máte nejraději a proč?

To popravdě nedokážu úplně říct, některé svoje knihy vlastně nemám rád (téměř) vůbec a nejsem s nimi spokojen. Což je prý normální. Těch, které mám „nejradši“ je naopak víc, protože u každé je to z jiného důvodu. Ale víte co? Já vám to neřeknu. Kdybych nějakou jmenoval, někdo si ji přečetl a pak řekl, že je špatná, můžu vždycky tvrdit, že tuhle rád nemám a ať si přečte jinou :).

Věděli jste vždycky, že chcete psát? jak jste se k tomu dostal?

Myslím, že vždycky jsem tak nějak přirozeně vymýšlel příběhy. První pokusy změnit to v literaturu přišly až mnohem později, asi kolem střední školy, ale když jsem si třeba vybíral vysokou školu, byla pro mě stěžejní otázka, jestli mi zaměření studia může pomoci naplnit tvůrčí ambice. A myslím, že se tak stalo, takže s trochou nadsázky lze tvrdit, že první vážnější pokusy se pojí se začátkem studia na vysoké.

Máte nějaký typický rituál spojený se psaním?

Dřív jsem psal v noci, ideální stav byl skončit kolem svítání. Teď už zbyla jen závislost na kofeinu, bez něj málokdy píšu, tedy prózu.

Píšete více prózu než poezii – jaký v tom vnímáte rozdíl? Vnímáte rozdíl i v Přemyslu Krejčíkovi – prozaikovi a Přemyslu Krejčíkovi – básníkovi?

V poezii jsem si méně jistý, vždycky to tak bylo a asi i bude. Moc si netroufám označovat se za básníka. Příběhy mi jdou snáz, když má člověk téma, už si pak jen hraje s formou, alespoň u mě to tak do určité míry je, rád aspoň maličko experimentuji. U poezie je to jiné, vlastně ji píšu docela hodně ale drtivá většina napsaného nikdy neopustí zápisníky nebo – pokud si kus textu zapíšu do telefonu – napsané čeká jen jednosměrná jízdenka do virtuálního koše. Obecně jsem málokdy spokojený se svým psaním, ale u poezie jsem na sebe ještě přísnější, byť i z těch čtyř básnických knih, co mi vyšly, bych taky leccos zahodil.

Píše se Vám něco lépe? Máte nějaká období, kdy píšete pouze nebo převážně básně a období kdy se k poezii nedostanete vůbec?

Je to hodně různé. Neumím moc říct, co se mi píše lépe, obojí je do značné míry fakt jiné... Bude to znít jako klišé, ale básnické obrazy prostě tak nějak přicházejí a já si je zapisuji a někdy z toho něco je, jindy ne. Na prózu člověk potřebuje kromě inspirace čas a klid. Takže k poezii se paradoxně dostanu vlastně častěji, obvykle vznikají nahodilé střípky a z některých časem větší celky... Takže ano, někdy mám období, kdy píšu jen básně, jindy se naplno věnuju románu, někdy dělám obojí. Ale je to dost nahodilé, roztrždit to na nějaké konkrétní situace, to asi nepůjde.

Čím je zajímavá vaše nejnovější kniha?

Nejnovější je moje samostatně vydaná básnická skladba *Propadání*. A čím je zajímavá? Doufám, že obsahem. A pro mě novým přístupem k básnictví nebo pokusům o něj. Myslím, že kdo četl nějaké moje básnické texty, mohl by být dost překvapený celkovou proměnou... A taky je ta knížka možná zajímavá konceptem, s jakým vznikala – psal jsem ji doslova celý rok 2024, od prvního ledna do posledního prosince, každý den poctivě jeden verš, od zápisu do zápisu jsem hodně přemýšlel, jaká budou následující den další slova, jaký obraz, aby se organicky napojil na předchozí. A někdy nebylo snadné udržet se a nenapsat víc, jindy jsem nemohl vymyslet, co ten den zachytit a jak, protože některé dny prostě psaní nepřejí, z různých důvodů. Takže zajímavá je možná i tím, že ač jde o moji nejkratší knihu, přemýšlel jsem nad ní patrně nejintenzivněji.

Děkujeme za rozhovor

Zima objektivem Lenky Myškové

Než se země rozvoní

Vždycky mi přišlo, že spousta lidí by nejraději první dva měsíce v roce přeskočilo a hurá rovnou do jara...přiznám se, jsem mezi nimi, a přitom leden, hlavně jeho začátek je měsíc plný nového, očekávaného a také plný předsevzetí. Jakých? To už je různé, myslím, že určitě vede hubnutí do plavek...já ho spíše vnímám jako návrat světla. Přijdou Tři králové a dny jsou jasnější a když se zadaří a krajina je zasněžená a úplně to nej nej je, když je modré nebe bez mraků. To je nádherná, jiskřivá, třpytivá zima. Těch dnů je ale málo a jsem za ně vděčná. To jsou dny, kdy vyrážím fotografovat, zasněžená Vysočina je úžasná. Užívám si život mezi lesy, jsem nimi obklopená. No, ale sem tam teda zajedu i do města...pro chleba...

Únor na Vysočině je ve znamení barev, jsou ostatky nebo jak říkají u nás: Maškarády. Chodí do všech domů na vsi, všude zahrají na harmoniku a musíte si zatančit. Přichystané pohoštění je samozřejmostí a jako odměna je pomalovaný obličej rtěnkou a navonění výraznou voňavkou typ „bolehlav“. Na dveře vám namalují křídou srdíčko. Zajímavý masopust mají nedaleko nás v obci Studnice, tam je tento zvyk opravdu poctivě držen již přes dvě stě let. Panáci mají slaměné klobouky a různě jiné klobouky a pestrobarevnost kostýmů je opravdu rozmanitá. Samozřejmě nesmí chybět kobyla, která jim uteče do sousední obce Košinov. Neposlušnou kobylu pak porazí Ras, ale nebojte, potom obživne a jede se dál. Tato tradice je zapsaná na Reprezentativním seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva UNESCO. Takový poklad tu máme. Patří již do Pardubického kraje, ale u nás je to jen kousek za lesem...

Březnové období, to už je prostě jaro bez debat, i když jsou roky, že tu máme sníh ještě v dubnu. To už nám tu kvetou alespoň Jívy neboli kočičky. A taky Bledule, ty si chodíme užívat do Světnovského údolí. Údolím se krásně klikatí Sklenský potok. Kolem na loukách jsou doslova závěje kvetoucích bledulek, kterým nevadí ani zbytky sněhu. Jaro má prostě sílu, když se zde na Vysočině nechce zima vzdát své vlády, ani po 21. březnu, tak jezdím domů... domů na Chrudimsko. Respektive do Slatiňan. Místní park u hřebčína je nádherný, přesto že to není tak daleko od nás je zde příroda napřed tak o 14 dní dopředu. Kvetou zde již Narcisy a Sasanky. Ale, co je úplně to nejkrásnější jsou první narozená hříbata Starokladrubských vraníků. Beru je jako symbol jara, já vím, to je velikonoční beránek, ale tahle neposedná mláďata vidím a cítím, že jsem tady a teď.

A ještě jedna věc...nadechněte se a všimněte si, jak krásně v březnu voní země...ale musíte ven...za město.

Poslední soud

Znovu už ne. Už ne. Už ne.

Mé sny mě vtahují. Co je skutečné? Čemu mohu věřit? Probouzím se stále znovu a znovu a vidím před sebou rozbité zrcadlo, prášky na spaní a ruce od krve.

V mé mysli je mlha, nepropustná jako pavučina. Místnost je ponurá, chladná a tolik neznámá. Konferenční stůl pokryt vrstvou prachu, ve váze na něm díra a střípek nikde, pavoučí lilie jako jediná nepodlehla času, nedotknutelná si uchovává svou krásu a svobodu.

Hodiny se zastavily.

Co mě zde drží? Proč se nemohu probudit?

V rohu stojí zrcadlo. Je přes něj přehozen starý rubáš, zašpiněný od hlíny. Mám ho odhrnout? Ano. Ne. Ano. Ne. Ano.

Prach mě dusí. Je všude. Na nábytku, oblečení, ve vzduchu. Zrníčka prachu mi zaplnily plíce a ty se marně snaží parazita zbavit.

Odhaluji zrcadlo a nevidím nic.

Nezírám na mě povědomá tvář ani neznámá tvář. Nezírám na mě nic.

Zrcadlo je prázdné, můj odraz je pryč.

Kam se poděl?

Andělé mi jako vážky poletují kolem hlavy a našeptávají. Poslechnu je. Zrcadlo se roztříští. Na ruce se objeví ranky a drobné kapky krve. Musím najít svůj odraz.

Otočím se, ale nejsou tu žádné dveře. Místnost nemá cestu ven. Musím najít svůj odraz. Ale jak, když se odsud nedostanu?

Myšlenky se hlavou prohání jako prsty hudebníka po klavíru. Pekelná symfonie chaosu znásobuje mé prokletí a živí se krví prýstící z mé pěsti. Kdy tomu bude konec? Jak ho najít, když přede mnou uniká?

Sen za snem, vždy o krok přede mnou. Jsem odsouzena bloudit ze snu do snu navždy?

Lehám si na rudý otoman a zavírám oči. Musím zkusit štěstí jinde. Prach na mě usedá.

Třeba v příštím snu svůj odraz najdu.

Třeba se tentokrát probudím doopravdy.

Ztracený knihovník

Výtah budovy EA (Durychovská stylizace)

Mlha hustší než krémová polévka z bistra Zastávka brázdila stoupající schody ke dveřím do nebe volající věže EA. Studentovy nozdry vlhly potem stejně jako dlaně, které tlakem rozrážely lesklou kliku. Tvrdě prošel kol recepčních dam, jejichž švelící rozhovor rozléhal se halou. Z kouta rozvoněl se zářivý automat Dallmayr, z jehož trysky pronikavým mučením vytékala vroucí tekutina. Dvoje dveře dělily ho od kovové bedny, která měla blíže k Bohu jeho duši vyvézt.

Ve studené tmě chodby, která podobat se mohla čerstvě vykopané kobce, zářila rudá obrazovka s číslicí třináct. Student prst své ruky pozvedl a zmáčkl červeně svítící tlačítko, které volalo ho jak kompletář před spaním. Čekal, nemohouc se dočkat nemocničně osvětlené krabice, která ušetřit měla mu bolavé dolní končetiny. Do chodby přicházely další postavy, vypadající jak unavené mrtvoly, s šedými obličejí a výrazy, že by i faráře z kostela se strachem v očích vyhnaly.

Červené zářivé světlo číslic se měnilo. Číslice se snižovaly.

Dvanáct.

Jedenáct.

Deset.

Devět.

Osm.

Sedm.

Šest.

Světlo se zastavilo. Tlumený zvuk otevírání těžkých vrat probil ticho temné chodby.

Sedm.

Osm.

Devět.

Deset. Chodbou se prolínaly úpěnlivé vzdechy, těla jedno po druhém padala na kolena a spřažené dlaně zdvihala k výši, které zatím nedosáhla. Student stále stál, horlivě tisknouc červený kovový kroužek.

Devět.

Osm.

Sedm.

Šest.

Pět.

Čtyři.

Tři.

Dva. Dunivý zvuk. Mechanická vrata otevřela své útroby. Zbývající postavy kol studenta z teplých vycpaných kapes růžence a modlitební knížky vytáhly a v strachu a hrůze počaly obracet se k Bohu. Chladnou místnost zaplavilo teplo oddechujících a starých stran, tak četně ohmataných zpocenými prsty.

Dva.

Dva.

Dva.

Čekali. Mrtvá těla pohnula se a hlavu namířila ke schodům, na nichž usedalo světlo probíjející venkovní mlhu. Úpěnlivý zápas kolen a zvyšujících se přiček vysával z nich poslední kapky života.

Dva.

Tři.

Čtyři.

Student zasýpal. Obrátil se ke svým bratrům a sestrám.

„Nemohu již déle,“ pronesl tichým, modlitebním hlasem. Ostatní soucitně pokynuli. Student obrátiv se na podpadku prošel kolem automatu, sešel ze schodů a vrátil se na kolej.

Láskyplná

Jefrey

V budově bylo ticho, jen zpoza jedněch dveří hlasitě vyhrávala latinskoamerická hudba a z druhého konce se ozývala tekoucí voda ze sprchy. Světla na chodbě lehce poblikávala.

Po levé straně mi stála vysoká skříň a kolem se povalovaly smetáky a jiné uklízecké prostředky. Vpravo se chodba stáčela za roh. Vydal jsem se tím směrem. Pootevřené dveře nabízely pohled do společné kuchyně, očividně hojně používané vzhledem k množství nádobí v odkapávači. U dalších dveří chodba končila. Na první pohled se dveře ničím nelišily od ostatních, ale když jsem se přiblížil, všiml jsem si, že je vpravo na futrech nalepená cedulka s drobně napsaným číslem 39, byl jsem správně. Zaklepal jsem. Nic, nikdo se neozýval. Zkusil jsem to znovu, ale stále bez úspěchu.

Sáhl jsem na kliku, ale dveře byly zamčené. Začínal jsem mít pocit, že tady není něco v pořádku. Dala mi špatnou adresu? Nebo snad... Voda ze sprchy se zastavila. Možná bych se mohl zeptat sousedů, řekl jsem si. Už jsem měl pěst zvednutou, abych zaklepal na jediné očividně obydlené dveře, když se hudba zničehonic zastavila uprostřed skladby. Měl jsem divný pocit, že mě někdo sleduje. S husí kůží rozbíhající se po pažích jsem se opatrně otočil a málem uskočil stranou. Dva centimetry ode mne byla tvář nějakého muže – v první chvíli jsem měl za to, že hledím tváří v tvář přízraku. Jeho tvář nevyjadřovala vůbec nic. Žádnou myšlenku, žádnou emoci.

„My se ještě neznáme, jsem Jeffrey.“ Byl tak blízko, že se díky mému zrychlenému dechu jeho brýle doslova zamlžily, dříve, než dokončil větu. Bylo mi nepříjemně. Orosil mě studený pot a doslova se mi zatmělo před očima.

Džejn

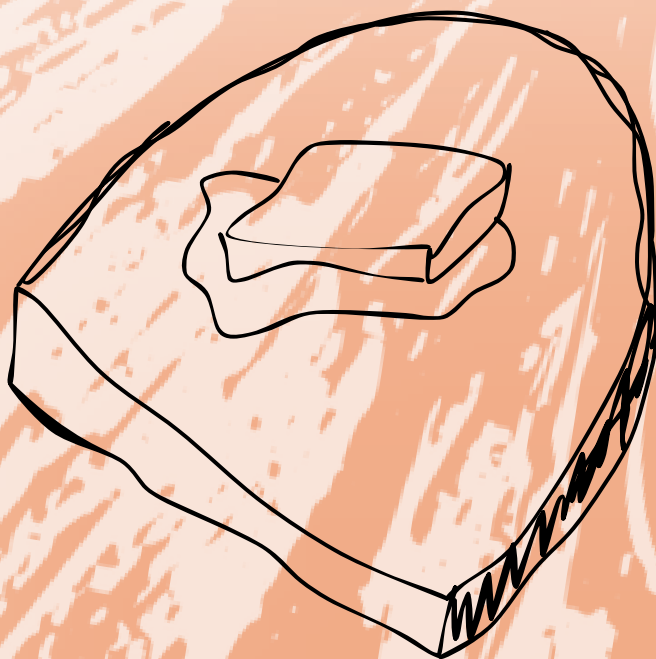
Chleba s máslem

Všichni to známe, jsme doma či někde jinde a čteme si nebo se díváme na televizi nebo děláme ruční práce nebo vůbec nemusíme sedět a zahradničíme nebo vyměňujeme žárovku na chodbě nebo vskutku sedíme a děláme úkoly do školy nebo sedíme a předstíráme, že děláme úkoly do školy; protože dnešní text není omezen na dospělé čtenáře, ale je vhodný i pro ty nejmenší – i když samozřejmě ne pro ty úplně nejmenší – zvládnutí četby je dle mého to správné kritérium pro čtení tohoto textu; nicméně ať děláme co děláme, nebo neděláme, občas se může stát, že dostaneme hlad. A tu a tam se to může stát v čase, kdy je příliš brzo na nejbližší hlavní chod dne jako je snídaně a svačina a oběd a svačina a večeře a pro někoho jistě i druhá večeře – jedná se o takové jídelní bezčasí.

V takovém případě nám nezbyvá nic jiného než využít toho, jak se říká, co dům dal. Takže hledáme a pátráme po něčem k snědku, a ne nemnohokrát se stane, že nemáme moc na výběr, protože vše již bylo zděláno a použito na přípravu jídel a možná, že i na přípravu toho nejbližšího hlavního chodu, který ale bude hotový až za dvě hodiny, protože jídelní systém je určitě vytvořen tak, aby nás umordoval hlady. Obávám se, že v takto vyhocené, nervově vypjaté situaci, nezbyvá nic jiného, než sáhnout do chlebníku a vytáhnout zbývající patku chlebového bochníku, která doufejme nezezelenala či nezkameněla svým pokročilým věkem, poté sáhnout do ledničky, vyškrábnout z misky poslední ždibec másla a ten nožem, nejlépe příborovým, nebo jedním, přímo vyhrazeným na tuto činnost, namazat na patku chleba.

Všichni to známe, nikdy nic nechutná tak dobře, jako když je to podpořeno pocitem hladu. Jídelní bezčasí dává pokrmům dříve přehlíženým, dokonce opovrhovaným či nenáviděným jako obyčejnému chlebu s máslem, čas zazářit jako nikdy jindy.

Čapka

Ranní káva

Irena zaparkovala před školkou. Zhluboka se nadechla. Byla nervózní. Ve zpětném zrcátku zkontrolovala zadní sedadla a dětskou sedačku. Malá hnědovláska usazená vzadu svírala v rukou plyšového koně.

„Připravená?“ zeptala se Irena holčičky. Otočila se, aby jí viděla do tváře.

„Utrhla se mu noha,“ řekla malá namísto odpovědi. Podala koníka směrem k mámě. Skutečně mu chyběla jedna noha. Ze stehna mu lezla vata. Irena se smutně usmála, když si všimla, jak ji malá svírá v ruce.

„Večer mu ji přišiju, dobře?“

Dívinka přikývla. Koňskou nohu vložila do otevřené dlaně své matky, zbytek koníka si ale ponechala.

„Tak co, můžeme jít?“ zeptala se Irena znovu. Ještě chvíli a přijde pozdě do nové práce. Irena se znova narovнала a upravila si dlouhé černé vlasy. Malá zaváhala, ale nakonec přikývla a začala se odpoutávat. Irena vystoupila z vozu a obešla ho, aby malé pomohla ven. Otevřela dveře a její dcera vyskočila. Společně, ruku v ruce, zamířili k brance.

Irena už sahala po klice, ale zarazila se. Malá stála, jako přikovaná. Zírala na vrata ke školce a křečovitě svírala plyšáka.

„Copak, beruško?“ zeptala se Irena a klekla si, aby viděla své dcerce do očí. Opatrně ji pohladila po tváři a dala jí neposednou ofinu za ucho. Ve tváři připomínala otce, ale oči... Ty měla po ní.

„Přijdeš si pro mě, že jo?“ zeptala se holčička. Irena na ni překvapeně vyvalila oči. Netušila, odkud ta otázka přišla.

„Přijdu si pro tebe po odpolední svačině,“ ujistila ji. „Ani se nenaděješ a už půjdeš domů,“ usmála se na ni a políbila ji na čelo. Holčička se vrhla mámě kolem krku. Irena ucítila, jak jí v očích zaštípaly slzy, tak rychle zamrkala, aby je rozehнала.

Stiskla holčičku v náručí a pak se odtáhly. Irena na ní povzbudivě kývla. Znova se chytily za ruce a černovláska se narovнала. Společně prošly brankou a zamířily dovnitř.

Zanechat malou dívku jejímu osudu ve školce bylo těžší, než si Irena představovala. Opřela se hlavou o opěradlo a na chvíli zavřela oči. Cítila, jak ji za víčky pálí slzy. Položila ruce na volant a silně ho stiskla. Musela se sebrat. Zhluboka se nadechla, auto bylo provoněné silnou kávou.

Otevřela oči, aby zkontrolovala čas na hodinkách. Musela už vyrazit. Přijít první den do práce pozdě... to by se tam rovnou nemusela vůbec ukazovat.

Šklíba

Pestrobarevnost řádu

Recenze na sbírku *Paví logika* Adama Borziče

Cestovat časem, prostorem i mezi realitou a snem na ptačích křídlech je přesně to, co nabízí *Paví logika*, poslední sbírka Adama Borziče. Imaginativní metafyzická sbírka básní, která vás nenechá na chvíli spočinout.

Jak už napovídá samotný název, očekávat od sbírky, aby od začátku dávala smysl, nejde. Není to možné, pokud k ní budeme přistupovat s naší „běžnou“ logikou. Svět vystavěný na stránkách této knihy se řídí svými vlastními pravidly. „Paví logika se řídí vůní deště, / kterou vdechne žena v růžovém plédu při přechodu přes náměstí. / Barvou plátků, jež se snesly na okraj studny / a ještě se chvějí ve studeném vzduchu.“ (s. 15) Pro možnost alespoň částečného pochopení je potřeba přijmout surreality, snovost i zdánlivou nesmyslnost jako variantu reality na úrovni té, kterou vnímáme každodenně.

Tak jako se pávi hrdě procházejí, dávají na odiv svou krásu složenou z barevných per, z detailů, ozdob dekorujících jejich bytí, tak i sbírka *Paví logika* pracuje s totožnou mentalitou. Změň všech možných stylů a forem, motivů, vjemů, může ze začátku působit až přehnaně, jako když zrak přechází přes paví pera a neví, kde se zastavit, neboť každý kousek je nepostradatelnou součástí tvořící celek, který by rozebrán na části, postrádal výsledný efekt.

Rozdělení sbírky na autentické celky, které se liší formou, funguje dokonale. Jako jednotlivá pera, která nejsou stejná, ovšem stále skládají celkovou dokonalost. Zároveň forma zvoleného verše působí promyšleně i vzhledem k tématům, ke kterým se váže.

To, že je každá část jiná, sice působí na jednu stranu až nepatřičně. Zvláště ze začátku přichází pocit zmatenosti, neucelenosti, ale s postupným čtením si uvědomujeme hloubku a skvělou volbu formy spojenou s obsahem.

Pomyslné rozdělení na kratší části rovněž pomůže čtenáři přežít nezahlcen.

Právě mě napadla... ČERVENÁ

I přesto, že je každá část sbírky víceméně úplně jiná, jsou všechny části náznakově propojeny opakovanými motivy. Jedním z motivů jsou například barvy. Barvy jsou všudypřítomné, neschovávají se. Naopak vystupují do popředí jako to nejdůležitější z celé básně. Autor využívá silné obraznosti a právě synestezie, která napomáhá pocitu, že nejen čtete, ale přímo vidíte a cítíte, jak z textu vystupují barvy, jak z nich vylétává barevné ptačí peří a s máváním křídel prolétává mezi stránkami a topí se v různých odstínech červené. „[...] Jsou různé druhy červené. / Jedna je jako rtěnka obtisknutá na šíji, druhá jako / vlčí mák v červencovém poli, třetí je jako láska/smrt / v baru po půlnoci. Čtvrtá červen je jako vnitřní barva / Almodóvarových filmů, všechny ty předchozí červeně / se v ní sbíhají, [...]“ (s. 40).

Čas a prostor postrádá hranic

Sbírka se hýbe, pořád, někam, ať už nás přenáší fyzicky ze Španělska do Chorvatska, nebo rovnou v čase do minulosti k antickým kořenům. Jednoduše vás nenechá zastavit, odpočinout si, svést k jakémusi stereotypu. Aha, přestáváte vnímat, co čtete? Tak skočíme zase jinam. Dynamika díla je neuvěřitelná. Ale i přesto, že se opravdu v jednu chvíli nacházíme explicitně ve Valencii, v další části si povídáme o římských gladiátorech, pořád se točíme v jednom celku. Pořád dostáváme signály, odkazující k básním, které se vynořily o několik desítek stran dříve. Někdy se do sebe jedna báseň s další víceméně přelévá, kdybyste nerozdělili stránku, ani byste si nevšimli změny.

Sbírka vede čtenáře fantastickou snovou cestou, které možná nerozumíte, ale pokud se zastavíte, zavřete na chvíli oči, už nikdy nenajdete cestu zpět.

Borzičova imaginace postrádá hranic, tak jako přechody mezi jednotlivými básněmi a částmi sbírky jsou spíše mlhavé než jasně vytyčené. Silné imaginativní obrazy připomínají vzdáleně například tvorbu Zdeňka Borkovce, kdy se také ztrácíte mezi realitou a snem či halucinací. Vede to však ke zmatku ústícímu až k nepochopení, což může mnohé čtenáře iritovat.

Celková myšlenka díla se ztrácí pod množstvím metafor a to i přesto, že většina básní má výrazný epický charakter. Příběh je kvůli velkému množství básnických metafor těžce pochopitelný, zároveň však rozbíjí i tzv. poetičnost, dojem hezké básně, jen vnímání vjemů, představ a obživování psaného před očima. Tyto dva přístupy se protínají, proplétají a dle mého názoru ne vždy naprosto dokonale, neboť často pak kouzlo mizí.

Jestli se však chcete na křídlech perutí proletět skrze světy metafyzická, ztratit se v textu a znovu hledat cesty zpět do reality, určitě nebudete litovat, když po knize sáhnete.

Připravila: Jana Charvotová

BORZIČ, Adam: *Paví logika*. V Brně: Host 2025.
ISBN 978-80-275-2545-4.

Vánoční challenge

Vánočně laděné umělecké texty

Zrození Nánoc

„Děkuji ti za prohlídku, Archiméde,“ otočila se na mě s úsměvem Filoména. „Jen mě napadá, ukázal si mi toho hodně z této vaší obrovské knihovny a je nesmírně krásná, tolik kodexů a pergamenových svitků pohromadě jsem jaktěživ neviděla. Ale nedá mi spát jedna má otázka. Vy neslavíte zimní slunovrat jako den hojnosti a rozdávání?“

„Nikoliv, Filoméno, s oslavami zimního slunovratu jsem se setkal prvně až na svých cestách. A s jeho pojetím jako svátků štědrosti a rozdávání mě seznámilo až tvé rodné město magie a divů. A co si vzpomínám, ani u vás nejsou odjakživa, neboť je zavedla Učená Hodinářka, jak vy jí říkáte.“ Taková byla má odpověď a mysl se zaplnila úvahami, zda by to nešlo změnit.

Filoména poznala, co mi leží na mysli. Pousmála se, položila svou ruku na mou tvář, aby upoutala moji pozornost a jakmile se naše oči protnuly, pravila: „Tak co to změnit, Archi? Oba již ovládáme kosmickou magii v čase i prostoru, ergo můžeme ji využít k tomu, abychom poznali různé zvyky zimního slunovratu napříč světy.“

A jak si usmysleli, tak i udělali, rozvinuli na stole velký arch látkového papíru, Archimédes odvinul z krku svou velkou šálu, aby ji mohl svým zpěvem držet ve vzduchu, zatímco Filoména psala poznámky k různým zvykům slunovratu, které se zjevovaly změnami barev vláken na povrchu šály.

„Musím říci,“ ozval se po skončení promítání Archimédes, „že tu máme poměrně dost nápadů, ale když si je prohlíží oči mé, tak zalíbení nachází v nápadu s posezením u velikého ohně a zpíváním písní a vyprávěním příběhů. Pro naši knihovnu by se to velmi hodilo.“

„Ano, a v kombinaci s teplým nápojem a dostatkem jídla,“ přidala se Filoména. Jen ještě potřebujeme název oslav. Takové příběhy se neodvypráví za noc, takže pokud zvážíme více nocí, mohl by název být něco jako Vaše noci. Ne... to nezní dobře.

„Počkej, Filoméno, nesmutni. Dostal jsem díky tobě nápad. Nejsou to Vaše noci, nýbrž naše noci, ty jsi součástí této knihovny a našeho klanu také. A když to zkrátíme, tak vzniknou Nanoci. To nezní dobře. Nánoci? Ještě tomu něco chybí... Ale Nánoce zní pěkně. Pojďme to předložit mému otci.“

A od té doby vždy od zimního slunovratu po jeden týden slaví v Knihovně klanu Uragano-Biblioteca slavnost blízkosti a příběhů Nánoce.

Ondřej Valášek

Bramborový salát

Otec: mami, nekrm toho psa cukrovím, zase se poblije

Babička: no jo, ale koberec jste už dlouho neměnili

Matka: vždyť tu máme lino

Děda: ale vyměnit by se mělo

Otec: *(na mě)* přines salát ze spíže prosimtě

Odcházím pro mísu bramborového salátu. Když se vracím do jídelny, zábava je v plném proudu

Babička: s majonézou? no to bych nesnědla

Otec: ty děláš salát bez majonézy?

Babička: na mě to je moc tučný, já jen řecký jogurt

Já: kdo chce nandat?

Zvedne se otcova, matčina a dědova ruka

Babička: no snad to nebudeš jíst, je to s majonézou

Děda: musím snad ochutnat, ne

Matka: *(na mě)* jen mu nandej!

Babička: jen trochu, stejně to nesní

Děda: tak to dojíš po mně

Babička: já to jíst nebudu, budu tlustá jak Mařka od vedle

Já: *(pokládám talíře na stůl)* ták, salát se nese. Vidličku, nebo lžíci?

Otec: lžíci

Matka: vidličku

Děda: vidličku

Babička: ne, chce lžíci

Děda: tak lžíci

Ochutnávka salátu započne

Otec: no, málo jsem to dokyselil
Matka: je výbornej, fakt luxusní
Děda: dobrej! moc dobrej
Babička: vy tam dáváte gothaj?
Otec: jo, odjakživa
Babička: to já jsem nikdy nedávala, dej mi ochutnat
Vezme dědovu lžici, nabere si salát a přežvykuje
Babička: je těžkej, mně by stačila i jedna lžička a tlačil by mě žaludek
Otec: víc jíst nemusíš
Babička stále drží dědovu lžici a nabírá si salátu
Babička: a je nedosolenej
Matka: ale jděte, je výbornej
Babička: *(do úst vkládá již pátou lžici salátu)* a vy děláte bez vajíček?
Otec: jo, bez vajíček
Babička: ale to pak nemá žádný dobrý živiny, žádný bílkoviny
Otec: tak o to nám úplně nejde
Babička: nebudete mít svaly, jen samej tuk
Děda hledí na prázdnou misku od salátu
Babička: no tys to fakt celý snědl, to je dědek praštěnej
Začala se smát.

Láskyplná

Jak jsem přežila Vánoce bez kapra

Ještě před cestou do Rakouska jsem se zastavila ve vinárně koupit drobnosti pro své dvě „nevlastní“ sestry. Moje skutečná sestra mě popichovala ať si dám i nějaké vínko, já se hádala s prodavačkou, která chtěla znát PIN místo mého příjmení, a došlo mi, že tahle cesta bude dlouhá a výživná. Už tehdy jsem měla podezření, že problém nebude v Rakousku, ale v rodině.

Eduard mě vyzvedl na nádraží, bylo to jako kdysi. Jen my dva, rádio, ze kterého se ozývalo jako z každého rohu - „Last Christmas“ a spousta otázek visících ve vzduchu. Vždycky byl stejný – rezervovaný, tichý, plný tajemství. Otec, kterého člověk nikdy úplně nepochopil, ale pořád v to doufal.

Ve dveřích mě přivítala Evgenia. „Gutten morgen,“ řekla chladně, jako by mě vítal rampouch. Za ní vykukovaly Alexandra a Nina – nevlastní sestry, napůl andílci, napůl šibalky. Jedna se Eduardovi podobala až podezřele málo, druhá vůbec. Otázky kolem Alexandřina otcovství visely ve vzduchu stejně hustě jako vůně dýňové polévky, která se stala hlavním chodem Štědrého večera spolu s tmavě neprůhledným čajem „Ivančik“ ve kterém stála lžička.

Domácnost působila jako improvizované muzeum chaosu. Plechovky od piva ve skříni, žádné společné fotky, ani ty ze svatby, zato obraz ženy s vložkou na kalhotkách nad toaletou nešel přehlédnout. Když jsem do vyhledávače zadala „Zvonilka“, abych sestrám pustila pohádku vyskočilo na mě cosi o prostitutovi se zapálenými lýtky. V tu chvíli mi bylo jasné, že ten tablet už zažil víc, než by měl.

Evgenia byla mistryně intrik. Stačilo, abych odešla na toaletu, a už si Eduard vyslechl, že se na ni dívám „divně“. Na horské túře nás vedla tak svižně, že jsem nahoru spíš dolezla po čtyřech. V hospůdce nahoře jsem sice nad štrúblem a púllitrem piva mlčela, ale oči mluvily za mě a ona to věděla. Seděla totiž přímo naproti mně.

Večer Eduard hrál na klavír. V tu chvíli z něj spadl obranný krunýř. Pochválila jsem ho za to a on se rozzářil jako kluk s novým autíčkem. Učila jsem přitom Ninu „Skákal pes“ a svět byl na chvíli v pořádku. Přesně v těch chvílích jsem chápala, proč ho pořád chráním. Protože světlo se někdy drží i tam, kde by dávno mohlo zhasnout.

Dárky byly kapitola sama pro sebe. Školní aktovka pro Ninu. Bílý plyšový králíček pro Alexandru. A pro mě plyšové kuře s nápisem „Veselé Velikonoce“ a kalhotky s kravským vemenem. „Vždycky budeš můj chroustíček,“ řekl Eduard a rozcuchal mi vlasy jako bych byla pořád malá uličnice. Smála jsem se i když uměle. Protože co jiného zbývá, když jste cizincem ve vlastní rodině?

Představovala jsem si, jak mu to všechno řeknu přímo do očí. Jak se ho zeptám, co si to proboha vybral za existenci vedle sebe a proč zrovna ji? Odpověď jsem ale stejně znala – Eduard nikdy nevysvětloval. Eduard se zavřel do sebe, do ticha, do auta. A přesně tak mě v ten den vysadil v dešti, bez jediného slova, zatímco obloha dělala všechno pro to, aby dokreslila náladu rodinného dramatu číslo tři sta padesát.

A já tam stála, v dešti, s pocitem, že v téhle bláznivé rodině už mě vlastně nepřekvapí vůbec nic. Jen jedna otázka pořád zůstávala otevřená. Kolik pravdy se dá skrýt za tichem jednoho otce?

Jasmína Šimková

Nenávistná koleda

Zas přišly Vánoce,
jak nevyžádaný host,
se smíchem nalepeným na tváři
a prázdnou náručí pod kabátem.
Stromeček stojí rovně,
ale nic nedrží pohromadě.
Říkají: „Buď vděčná.“
Za co přesně?
Za to, že jsem pořád tady?
Koledy lžou plynule,
mají nacvičený soucit,
zatímco pod stolem
kopu do vlastních myšlenek,
aby aspoň na chvíli zmlkly.
Vánoce milují čisté příběhy.
Ten můj jim kazí dekorace.
Tak ho raději zametou
pod třpytivý koberec klidu.
Ale já vím, co ve mně zůstalo.
Vztek, co držel páteř rovnou,
když se svět snažil zlomit mě
do tvaru, který by se lépe prodával.
Jestli je dnes noc zázraků,
pak ten jediný znám:
že z téhle pohádky
odcházím živá.

Tally

🎁 Vánoce s AI

Stromeček svítí, světýlka blikají,
Santa s elfy do práce se vrhají.
Sníh tiše padá, venku je ticho,
v krbu praská polínko, hřeje všechno.
AI vedle vás sedí, píše i rýmuje,
pomáhá básničky i dárky připravuje.
Sobotní ráno voní cukrovím a čajem,
a každý je tu rád – s vámi i s AI krajem.

ChatGPT

Poděkování

Rádi bychom vyjádřili hluboké poděkování všem talentovaným autorům, kteří se rozhodli sdílet svou literární tvorbu v našem časopise. Vaše příběhy, verše a myšlenky jsou tím, co náš časopis dělá výjimečným.

Jmenovitě děkujeme přispěvovatelům Allan W., Čapka, Džein, Jasmína Šimková, Jožko D., Láskyplná, Ondřej Valášek, Straka, Šerokvítek, Šklíba, Tally, Trosečník a Ztracený knihovník.

Na příští číslo se můžete těšit už

9. dubna

Nezapomeňte sledovat naše sociální sítě, ať
vám neunikne žádná pardubická literární akce
a liŠAJovské novinky!

@lisaj_klk

liŠAJ

lisaj.redakce@gmail.com

na vzniku časopisu se podíleli:

Štěpánka Havlová - šéfredaktor, grafik, sazeč

Anna Baštářová - redaktor, korektor, správce sociálních sítí

Jana Charvotová - redaktor, korektor

František Cvrkal - ilustrátor